



KiCK-projektet slutrapport

juni 2016 - februari 2017

Innehållsförteckning

Förord	3
Användningsområde	4
Sammanfattning	5
Ideell kulturallians	6
Kultursamverkansmodellen och civilsamhället	8
KiCK-projektet	9
Metoder för projektet	11
Medverkande regioner	13
Metodverktyget	18
Inventering av civilsamhällesorganisationer	21
Studiehandledningen	23
Syfte och mål med samråd	24
Genomförande av samråd	25
Kommunikation	28
Modeller för samverkan med civilsamhället	29
Spridning och samverkan	31
Reflektioner och slutsatser	32
Nästa steg?	37
Tack	38

Förord

Många av de värden och kvalitéer som vi förknippar med ett gott samhälle som yttrandefrihet, kreativitet, bildning, humanism och öppenhet kan vi koppla till kulturen. I Ideell kulturallians samlas de ideella krafterna som lokalt gör det möjligt att människor i hela landet har tillgång till rikt kulturutbud, både som publik eller utövare, ung eller gammal, i landsbygd och i storstad.

Föreningslivet är djupt förankrat i lokalsamhället och bidrar till att försvara de demokratiska värdena och ger människor möjlighet att växa tillsammans. Civilsamhällets organisationer står för kompetens, erfarenhet, vilja och kontinuitet.

Den kunskapen är viktig att bevara och genom att lyssna på och lära sig av kulturföreningar kan de som skapar regional kulturstrategi förstärka kulturlivet i sina regioner. Vi har under en lång tid sett hur organisationslivets regionala strukturer försvagats kraftigt. I och med det har viljan och förmågan att strategiskt arbeta med de större frågorna försämrats. Det finns inga förutsättningar för regionala föreningar att utan resurser lägga sin kraft utanför den egna verksamheten. Det är därför så viktigt att politiken genom konkreta handlingar visar att de vill stötta och stärka civilsamhället.

När kopplingen mellan civilsamhället och politiken eroderats kan kultursamverkansmodellen vara den plattform där vi möts. Här kan politiken på allvar ta ett ansvar och tillsammans med civilsamhället hitta lösningar för att föreningslivets kulturverksamheter kan utvecklas och växa.

Ideell kulturallians är tacksam för att Statens kulturråd via sitt stöd gjort det möjligt att tillsammans med de fyra pilotregionerna kunnat arbeta för att stärka samrådsprocesserna. Detta hade inte varit möjligt om inte regionerna själva haft drivkraften att satsa tid och resurser att utveckla relationen till civilsamhället.

Vi vill också rikta ett stort tack till vår projektledare Anna Maris som bidragit med sitt djupa engagemang och sin kunskap och som möjliggjort att vi nu har en gedigen kunskapsbas att bygga vidare utifrån.

Anna-Karin Andersson

Verksamhetschef
Ideell kulturallians

Användningsområden

Den här rapporten syftar till att sammanfatta och beskriva lärdomarna från Ideell Kulturallians projekt KiCK – Kvalitet i civilsamhällets kultursamverkan. Den är att betrakta som en slutrapport för det initiala pilotprojektet. Utöver denna rapport finns även en delrapport som skickades till Kulturrådet i november 2016 och som beskrev projektet fram tills dess.

Vi delar här erfarenheter från KiCK-projektets arbete i våra fyra medverkande regioner: Region Uppsala, Region Blekinge, Region Jönköpings län och Region Kronoberg.

I rapporten finns de olika vägval beskrivna, som de fyra regionerna har gjort i sitt arbetssätt med kulturplanerna när det gäller samråd med civilsamhället. Dessa exempel kan användas som inspiration och kunskapsinhämtning för andra regioner och civilsamhällesorganisationer.

Rapporten beskriver också hur Ideell kulturallians har arbetat med civilsamhällets kulturorganisationer och tar upp de metoder som vi har använt och olika sätt som de ideella föreningarna har medverkat i processerna. Vi skriver om de frågeställningar som civilsamhället har haft specifikt i de medverkande regionerna och mer generellt, vilket kan vara till hjälp när kulturföreningar vill arbeta med remissvar på kulturplaner och driva kulturpolitiska frågor lokalt eller regionalt.

Vi redogör även för ett antal insikter som vi fått under projektets gång, när det gäller de strukturella utmaningarna i kultursamverkansmodellen och de sätt som civilsamhällets organisationer numera arbetar på den regionala nivån, som skulle kunna vara till hjälp i vidare forskning eller myndighetsutövning.

Vi har också valt att sammanfatta ett urval av andra saker som vi märkt under processerna, samt utmaningar och områden för förbättring som antingen Ideell kulturallians eller andra organisationer skulle kunna undersöka och arbeta vidare med.

Sammanfattning

Ideell kulturallians är en medlemsorganisation som startades 2008 för att samla civilsamhällets kulturorganisationer i syfte att arbeta för gemensamma frågor i den nationella kulturpolitiken. Sedan dess har också ett antal regionala ideella kulturallianser skapats i respons till kultursamverkansmodellen som infördes 2011. Bland medlemsorganisationerna finns ett tjugotal ideella föreningar, bland annat Riksteatern, Folkets hus och parker, studieförbunden, Sveriges hembygdsförbund, Bygdegårdarnas riksförbund, Ax (Amatörkulturens samrådsgrupp).

KiCK-projektet är en förkortning av "Kvalitet i civilsamhällets kultursamverkan". Projektet är ett pilotprojekt som finansierats av Kulturrådet och de medverkande regionerna Region Uppsala, Region Blekinge, Region Jönköpings län och Region Kronoberg.

KiCK-projektet har i huvudsak bestått av två delar. Ena delen har inneburit att skapa ett metodverktyg för regioner och civilsamhälle som kvalitetssäkrar samråd och processer i kultur-samverkansmodellen. Den andra delen har gått ut på att starta nya regionala ideella kulturallianser som samrådspart till regionerna. Ideell kulturallians ser på KiCK-projektet som en långsiktig satsning.

Inom ramen för projektet har vi skapat nätverk och arbetsgrupper för regionala ideella kulturallianser i samtliga medverkande regioner. Vi har genomfört totalt 17 samråd och medverkat till att en bättre dialog med civilsamhällets kulturorganisationer lanserats inför kommande kulturplansarbete än tidigare år. Särskilda samråd har genomförts för att involvera grupper som sällan kommer till tals inom kultursamverkansmodellen, bland annat etniska kulturföreningar och ungdomsorganisationer. Vi har också skapat och byggt upp grupper på Facebook för att förlänga dessa regionala nätverk i sociala medier.

I projektet har ett antal lärdomar framkommit, bland annat:

Ett nytt behov finns för regionala företrädare i kultursamverkansmodellen. Det beror på att civilsamhällets tre-ledsorganisationer i stor utsträckning försvagats eller avskaffats på senare år. Det har uppstått en brist när det gäller strategisk utveckling i civilsamhället på regional nivå.

Etniska kulturföreningar exkluderas ur kultursamverkansmodellen. Etniska föreningar missgynnas ofta då de arbetar inom många olika områden och därför blir otydliga. Även ungdomsorganisationerna inom kultur påverkas på liknande sätt.

Prioriterade frågor för civilsamhällets kulturorganisationer liknar varandra på många ställen i landet. En slutsats till det kan vara att vissa av dessa frågor bör lösas på nationell nivå.

Kulturplanerna har fler funktioner än enbart ansökan och rapportering till Kulturrådet. De fungerar som strategiska ledstänger för civilsamhällets kulturorganisationer och kan bli betydligt viktigare dokument för denna sektor.

Ideell kulturallians

Ideell kulturallians har sedan 2008 arbetat för att synliggöra civilsamhällets kulturorganisationer i den nationella kulturpolitiken och skapa utrymme, långsiktighet och inte minst förståelse för dess verksamheter. Sedan länge har det funnits en önskan från IKA om att kunna göra en riktad satsning för att öka antalet regionala ideella kulturallianser runtom i landet och även få på plats en manual, ett metodverktyg för regionerna, i syfte att bidra till att samråd med civilsamhället blir mer meningsfulla.

Medlemmarna i Ideell kulturallians är rikstäckande organisationer som Riksteatern, Folkets Hus och Parker och Sveriges Hembygdsförbund. Studieförbunden i samverkan (före detta folkbildningsförbundet) är också medlemmar i IKA och ABF, Studieförbundet Vuxenskolan, Studieförbundet, Sensus, Ibn Rushd Bilda, NBV och Folkuniversitetet är också medlemsorganisationer i sin egen rätt. Bygdegårdarnas riksförbund, Skådebanan, Folkrorelsernas konstfrämjande och Konstföreningarnas riksförbund är också medlemmar.

Bland IKAs medlemmar finns också mindre organisationer som på olika sätt inte är lika resursstarka, till exempel mindre ideella föreningar inom amatörkultur, arrangörsföreningar, etniska kulturföreningar och ungdomsorganisationer inom kultur. Dessa är ofta anslutna till Ideell kulturallians nationellt genom sina paraplyorganisationer, som till exempel Ax (Amatörkulturens samrådsgrupp, som bland annat inkluderar MoKS, Sverok och RUM, SIOS som är de etniska organisationernas nationella paraplyorganisation och MAIS, som i sin tur har medlemmar som Kontaktnätet, Sveriges körförbund och svensk Jazz, med flera).

Tillsammans arbetar alla IKAs medlemmar för att lyfta gemensamma frågeställningar i sitt lobbyarbete gentemot Kulturdepartementet och Kulturrådet. Här finns ett solidaritetsperspektiv hos de mer resursstarka organisationerna som ser till civilsamhällets helhet och arbetar för alla IKAs medlemmar.

Ideell kulturallians utför ett omfattande lobbyarbete nationellt och fungerar också remissinstans i ett stort antal olika konsultationer, där vi svarar på uppdrag av våra medlemsorganisationer i frågor som rör civilsamhällets kulturorganisationer, från Agenda 2030 till kulturskoleutredningen.

Ideell kulturallians har sedan bildandet stött starten av regionala kulturallianser. Dessa har hittills bildats i Skåne, Västernorrland, Stockholm, Östergötland, Värmland och Västra Götaland. De regionala organisationerna har i första hand uppstått organiskt, ofta i samband med arbete med kulturplaner och initialt som lösare nätverk, som senare etablerats som egna föreningar.

Tre av sex regionala Ideella kulturallianser har formats det senaste året. I dessa föreningar ingår nationella medlemsorganisationer, såväl som regionala aktörer som vill medverka. Det finns inga krav på hur en regional Ideell kulturallians ska se ut. Av den anledningen ser de befintliga regionala ideella kulturallianserna ganska olika ut och har vitt skilda verksamheter.

De regionala Ideella kulturallianserna träffas årligen vid ett gemensamt rådslag där gemensamma frågor diskuteras och erfarenheter utbyts. Denna verksamhet organiseras av nationella IKA.

Kultursamverkansmodellen och civilsamhället

Sedan kultursamverkansmodellen infördes 2011, har regionerna vid framtagandet av de regionala kulturplanerna varit skyldiga att samråda med civilsamhällets kulturorganisationer, såväl som de professionella kulturutövarna.

En rad olika rapporter och utvärderingar utkommit som berör civilsamhällets medverkan i samråden, bland annat från Myndigheten för kulturanalys, Kulturrådet och Kulturdepartementet.

Samtliga har konstaterat att samråden mellan regionerna och civilsamhällets organisationer inte fungerat på ett tillfredställande sätt, eftersom dessa samråd inte skett i tillräckligt stor omfattning, inte gett tillräckligt stora avtryck i de färdiga kulturplanerna och inte lett till några förslag eller förändringar för dessa grupper. Kritiken har i första hand bottnat i att man inte skapat ett syfte med de regionala samråden och att regionala medel inte distribuerats nämnvärt annorlunda jämfört med när staten själv direkt finansierade de regionala institutionerna.

Eftersom medlen för de regionala institutionerna inte ökat med införandet av kultursamverkansmodellen och kulturrådets bidrag påverkas av regionernas egna insatser till dessa, har regionerna i stort sett inte haft något annat val än att duplicera de tidigare statliga modellerna för finansiering av de regionala kulturinstitutionerna. Utrymme har av dessa anledningar därför inte kunnat skapas i särskilt stor utsträckning för satsningar på civilsamhällets kulturorganisationer.

Regionerna har heller inte i så stor utsträckning satt konkreta mål för samverkan med civilsamhället. Oftast har det handlat mer om visioner och uttryck av uppskattning, i form av en önskan om ett starkt civilsamhälle inom kultursektorn, hur viktigt civilsamhällets aktörer är och att det är viktigt att de regionalt finansierade institutionerna samverkar med andra aktörer, bland annat civilsamhällets kulturorganisationer.

I rapporten *"Samråd – på vems villkor?"* som publicerades av Ideell kulturallians 2014, beskrevs bakgrunden till civilsamhällespolitiken på följande sätt: "Begreppet civilsamhälle är ett nytt sätt att beskriva föreningslivet. Många uppfattar begreppet som främmande och otydligt. Regeringen ersatte begreppet folkrörelse med civilsamhälle i sin proposition 2009/10:55 "En politik för det civila samhället". Inom kultursamverkansmodellen bör vi utgå från regeringens definition i denna proposition. Civilsamhället är en arena skild från staten, marknaden och det enskilda hushållet, där människor, grupper och organisationer agerar tillsammans för gemensamma intressen."

KiCK-projektet

KiCK-projektet genomfördes mellan juli 2016 och februari 2017 och hade som mål att i samverkan med fyra medverkande regioner skapa metodutveckling för förbättrade förutsättningar för samrådsprocesser med civilsamhället, inom ramen för kultursamverkansmodellen.

Projektet bygger vidare på Ideell kulturallians arbete hittills och är i praktiken det sätt som vi arbetat vidare med de slutsatser som drogs i IKAs rapport *Samråd på vems villkor? Kultursamverkansmodellen ur civilsamhällets perspektiv*, som utkom 2014. I förordet till den rapporten konstateras följande:

”Den politiska ambitionen med samverkansmodellen var bland annat att öka civilsamhällets inflytande över kulturlivet. Nu behöver lokala och regionala tjänstemän bli ännu bättre på att hantera hur inflytandeprocesserna ska se ut så att föreningslivet kan få ett reellt inflytande. Bildandet av regionala ideella kulturallianser och metodstöd till regioner och kommuner är viktiga byggstenar för att vi ska nå dit.”

KiCK-projektet har bestått av precis dessa två delar: Dels initierande av nya regionala Ideella kulturallianser i de medverkande regionerna och dels genom framtagande av ett metodverktyg för att kvalitetssäkra samråd och processer.

Syftet med projektet var att bredda dialogen med civilsamhället, fördjupa den demokratiska processen, kvalitetssäkra metoder, underlätta framtagandet av regionala kulturplaner samt öka civilsamhällets aktörer att skapa och driva verksamhet inom de medverkande regionerna.

Metodverktyget består av mallar, lathundar, checklistor och ”case” som även fortlöpande ska kunna användas av regioner för att kvalitetssäkra samråd och hjälpa till att minimera de misstag som ofta görs i kommunikation med civilsamhällets organisationer. Det syftar också till att skapa mål och syfte för själva samrådsprocesserna, då kultursamverkansmodellen per definition inte innehåller några öronmärkta medel för civilsamhällets kulturorganisationer.

Metodverktyget utgår från civilsamhällets sex principer och den europeiska koden för civilsamhällets medverkan i politiska beslutsprocesser.

I KiCK-projektet var ambitionen att ge medverkande regioner en inventering av regionala civilsamhällesaktörer, sakkunniga som gav stöd i strategisk planering inför kulturplansarbetet, kvalitativa samråd, definition av civilsamhällets målgrupper, en samrådspart i form av en regional IKA, spridning av projektet via sociala medier, nationell exponering, samverkan och utbyte sinsemellan, samt en skriftlig rapport.

För civilsamhällets kulturorganisationer i de medverkande regionerna innebar KiCK-projektet en starkare röst och ett ökat inflytande i kultursamverkansmodellen,

kvalitativa samråd, samverkansmöjligheter i form av en regional IKA, tillgång till ökad kunskap om regional kulturstrategi och kultursamverkansmodellen, utvecklingsresurser från IKA och samverkansorganisationer, nationell exponering, samverkan och utbyte, samt tillgång till denna rapport.

För Ideell kulturallians egen del fick vi genom KiCK-projektet ökade möjligheter att stödja start av nya regionala IKA, kvalitativa samråd för regionala IKA, en utökning av den nationella resursbasen för arbete inom kultursamverkansmodellen, kartläggning av civilsamhället i fyra regioner, samverkan med Myndigheten för Kulturanalys, samt nationell exponering och denna skriftliga rapport.

Metoder för projektet

Den första fasen av KiCK-projektet, som denna rapport beskriver, utfördes under en period på bara nio månader. Det täcker inte hela kulturplanscykeln från planering av samrådsprocesserna till remissperioden, som man bör räkna varar minst ett år.

Under de nio månaderna har de regioner som skulle ingå i projektet rekryterats och vi har även arbetat med att identifiera behov som regioner och civilsamhällesorganisationer haft för att utveckla sitt arbete med kultursamverkansmodellen, samt skapat själva metodverktyget. Allt under det att processerna för kulturplanerna i respektive region har pågått.

Med var och en av regionerna gjordes ett avtal, som utgick från en gemensam mall, men som skraddarsyddes för varje region. Vi var från början helt medvetna om att det inte skulle fungera att skapa mallar som skulle vara lika för alla, eftersom de regionala förutsättningarna var så olika och genom att regionerna valt att arbeta på mycket olika sätt. Eftersom var och en av alla regionerna i Sverige gjort på sitt eget sätt har processerna runt kultursamverkansmodellen också blivit väldigt olika.

Målsättningen för samverkan mellan Ideell kulturallians och regionerna var att utveckla förutsättningarna för civila samhällets aktörer att delta i planering och genomförande av lokalt och regionalt utvecklingsarbete genom att bredda, fördjupa och kvalitetssäkra samråden inom ramen för kultursamverkansmodellen.

Metodverktyget är ett metodstöd som innehåller konkreta förslag på hur samråd kan föras med civila samhället på kulturområdet. Metodverktyget är tänkt att användas som guide och hjälp i arbetet med att utveckla och kvalitetssäkra samråden. Det som var viktigt både för Ideell kulturallians och de medverkande regionerna var att det inte skapas som en mall utan utgår från helt från regionala förutsättningar. Verktyget kunde i projektet utvecklas utifrån regioner/län behov och anpassas därefter.

KiCK-projektet arbetade även med att kartlägga civilsamhällets kulturföreningar i de fyra regionerna. Vi skapade ett register med kontaktuppgifter och kontaktade ett stort antal föreningar, som inbjöds till olika former av samråd. Ideell kulturallians gjorde även ett flertal kartläggningar av etniska kulturföreningar, ungdomsorganisationer och organisationer som arbetar specifikt med de nationella minoriteterna då dessa föreningar i flera av regionerna identifierades som underrepresenterade.

Inom KiCK-projektet medverkade vi i och i vissa fall ledde vi samrådsmöten mellan regionerna och civilsamhället. Ideell kulturallians deltog även i de samråd med civilsamhället som regionerna själva organiserade.

KiCK-projektet har också aktivt verkat för att en regional IKA bildas i var och en av de regioner där projektet utförts. Att definiera och kalla civilsamhällets kulturorganisationer på ett rättvist och inkluderande sätt är en utmaning för

regionerna. Att hitta de regionala företrädarna för civilsamhällets kulturorganisationer när dessa inte alltid finns är heller inte enkelt och det har varit en ständig frågeställning inom projektledningen för KiCK-projektet om huruvida lokala föreningar eller enbart regionala ska kallas till samråd. Vi landade dock i att för många av de lokala föreningarnas intressen skulle tappas bort om vi inte kallade brett, vilket vi alltså har gjort, genom att även inventera kommunernas föreningar i respektive region.

I samtliga fyra fall har regionerna välkomnat regionala ideella kulturallianser som samrådsparter i kultursamverkansmodellen. Regionerna ser överlag stora fördelar med att civilsamhället självt organiserar sig och KiCK-projektet har arbetat med olika sätt att ta fram metoder för att försäkra att en rättvis representation, där även de föreningar som tidigare fått svagare representation görs (till exempel ungdomsorganisationer, etniska kulturföreningar, amatörculturföreningar och kulturföreningar med kulturverksamhet kopplad till nationella minoriteter eller personer med funktionsvariationer).

Inom projektet har vi målmedvetet arbetat med inkluderande processer, där vi tillsammans med tre av de fyra regionerna arbetat med att skapa samråd för de grupper som haft svagare representation. Vi har till exempel skapat särskilda träffar för etniska kulturorganisationer och ungdomsorganisationer där de fått möjlighet att diskutera sina frågor med regionala företrädare. Tanken med det har varit att sänka trösklarna för medverkan och introducera de företrädare inom civilsamhällets kulturorganisationer som stått längst från påverkansarbete att få ingå i arbetet med kulturplanerna utifrån sina egna förutsättningar.

Inom KiCK-projektet har vi samlat civilsamhällesorganisationerna för att ta fram den eller de frågor som de önskat hjälp med att lösa på strategisk nivå. Det kan handla om att en region gör en handlingsplan för att tillsammans med kommunerna lösa lokalfrågan, eller undersöka konkurrensutsättning i en region.

Ett sista leveransmål i KiCK-projektet handlar om kommunikation och sociala medier. Vi startade regionala IKA-sidor på Facebook för samtliga regioner som projektet utförts i. Dessa har fått sina egna liv med varierande succé.

Medverkande regioner

KiCK-projektet hade som mål att innefatta minst två medverkande regioner som låg i planeringsfas för att ta fram en ny kulturplan 2018. Region Uppsala rekryterades tidigt i processen, då det redan fanns visat intresse därifrån och en befintlig dialog med Ideell kulturallians. I juni gjorde verksamhetschefen och projektledaren för KiCK en gemensam projektpresentation för regionernas kulturchefer och kulturutvecklare i Blekinge, Kalmar och Kronoberg. De tre regionerna har en väl etablerad interregional samverkan sedan många år tillbaka och ingår även i en regional samverkan i syd, där också regionerna i Skåne, Halland och Jönköping ingår.

Under Almedalsveckan träffade verksamhetschef och projektledare kulturchefen i Region Jönköping som också var intresserad av KiCK-projektet.

Efter sommarsemestrarna konstaterade vi att KiCK-projektet nu hade fyra regioner som ville medverka i projektet, vilket var två mer än vi egentligen räknat med. Vi insåg snabbt att det fanns mycket stora fördelar med att arbeta med fyra aktörer i stället för två. Framtagandet av metodverktyget skulle gynnas av att det skulle finnas dubbelt så mycket erfarenhet att utgå ifrån. Vi skulle få insyn i fyra regioners arbetssätt i stället för två. Vi skulle också kunna se mönster i civilsamhällets uppbyggnad, strukturer och utmaningar bättre med fler regioner involverade. Vi beslöt därför att driva KiCK-projektet med samtliga fyra regioner.

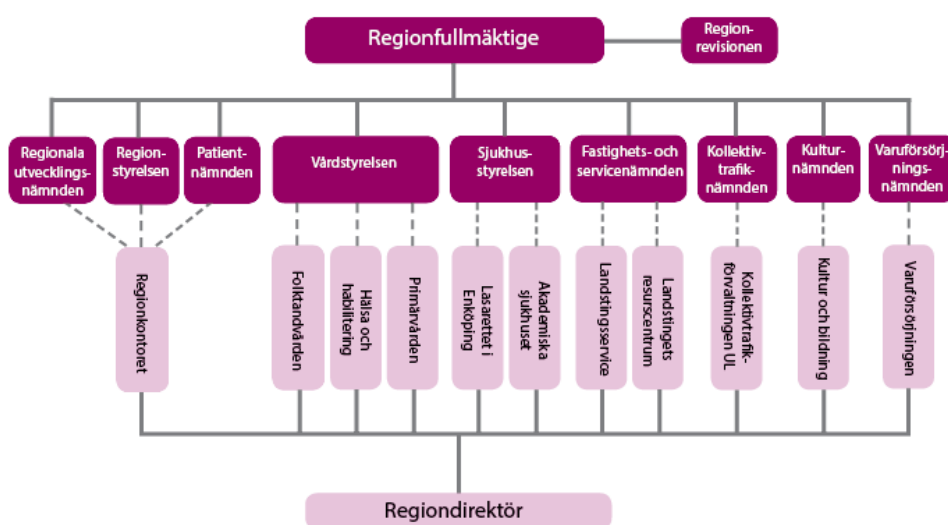
De fyra regionerna

Region	Uppsala	Jönköpings län	Kronoberg	Blekinge
kommuner	8	13	8	5
invånare	361 373	352 735	194 628	158 453
yta	8 209 km ²	10 475 km ²	8 466 km ²	2 941 km ²
invånare/km ²	44	34	23	54
regionbildning	2017	2015	2015	2015
Anslag i kr KUR 2016	38 960 000	30 520 000	33 700 000	16 490 000

Region Uppsala

Region Uppsala består av åtta kommuner och har en stark centralort i Uppsala, där en stor del av de regionala kulturinstitutionerna är belägna. I region Uppsala finns en kulturnämnd som omfattar "Kultur och bildning". Organisatoriskt arbetar kulturchef och kulturutvecklare under regiondirektören. Region Uppsala bildades 1 januari 2017. Som Uppsala läns landsting har man tidigare haft två kulturplaner.

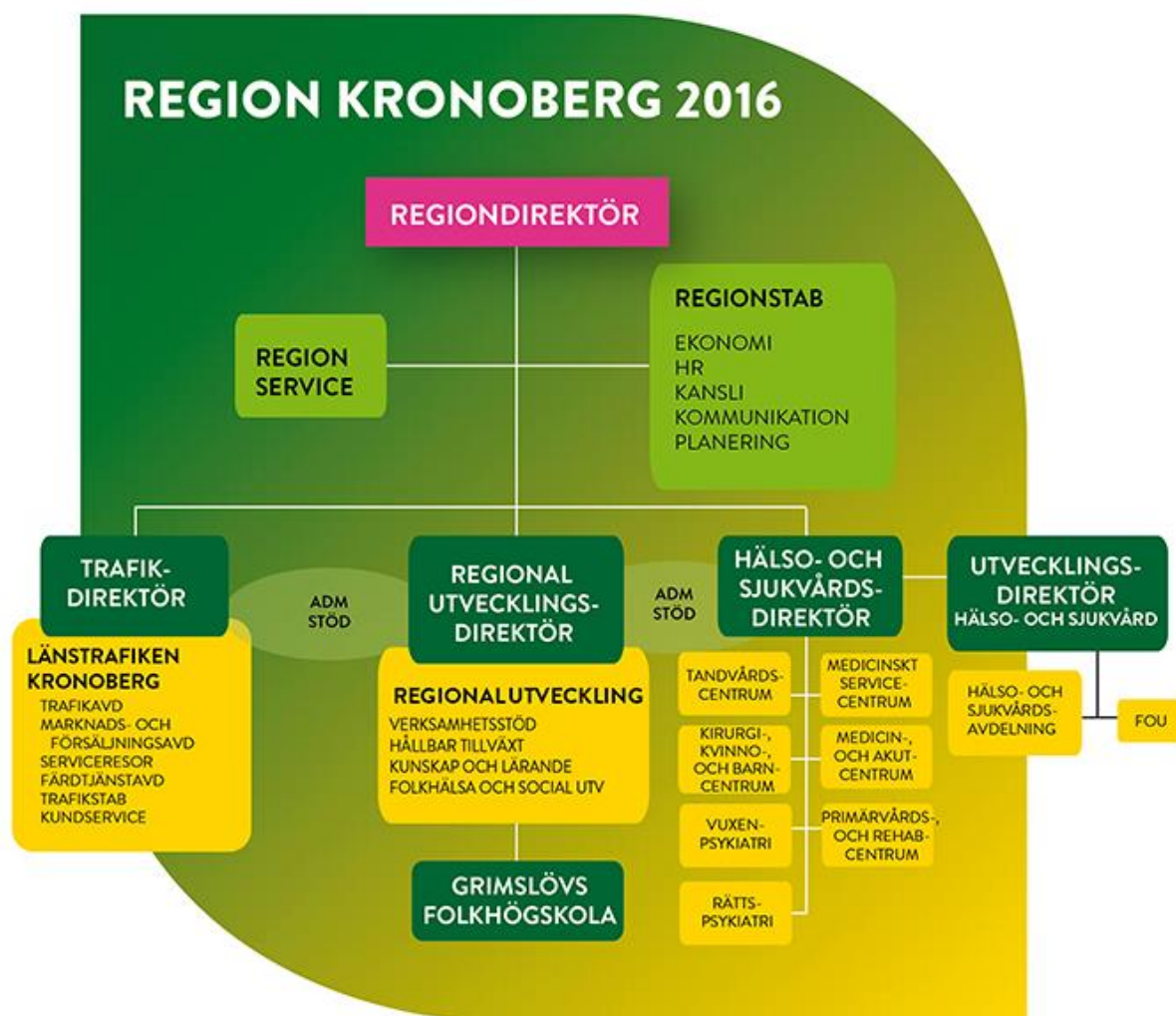
Region Uppsala 2017



Inom kultursamverkansmodellen i Region Uppsala finansieras Musik i Uppland, Upplandsmuseet, Länshemslöjdskonsulenterna, Folkrörelsearkivet för Uppsala län, Företagens historia Uppsala län och Riksteatern Uppsala län, samt Uppsala Stadsteater, som dock får huvuddelen av sina medel från kommunalt håll.

Region Kronoberg

Region Kronoberg består av åtta kommuner och har en stark centralort i Växjö, där en stor del av de regionala kulturinstitutionerna är belägna. I Region Kronoberg finns en kulturnämnd men organisatoriskt ligger kulturutvecklarna under Regional Utveckling i den enhet som heter Hållbar Tillväxt. Region Kronoberg bildades den 1 januari 2015.

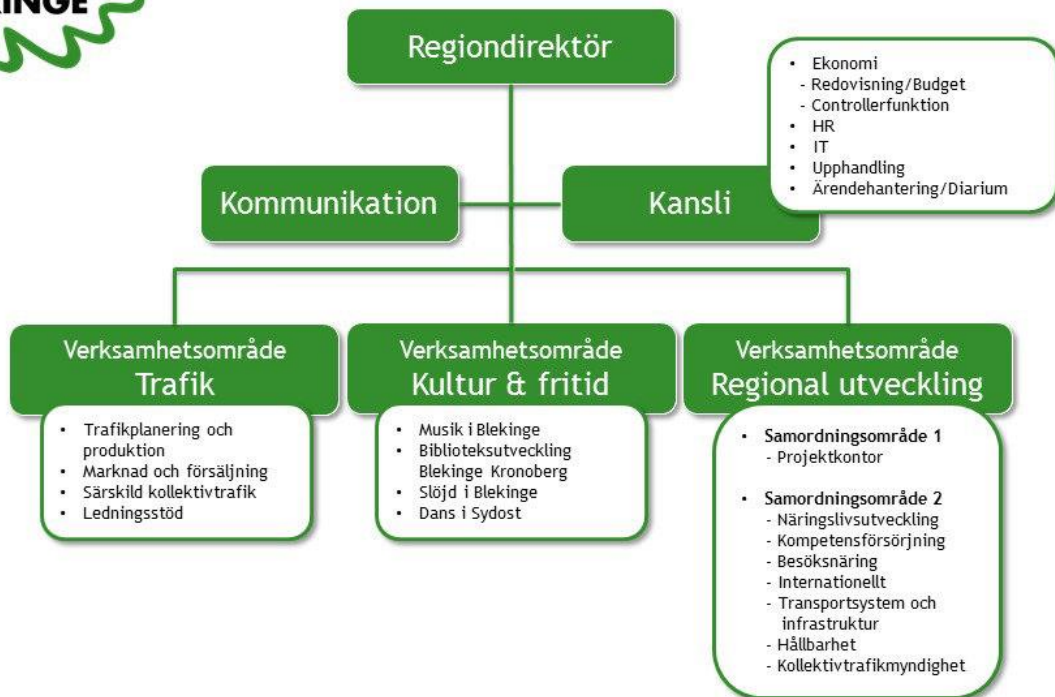


Bland regionala kulturinstitutioner ingår Kulturparken Småland, Riksteatern Kronoberg, Ljungbergmuseet, Växjö Konsthall, Hemslöjden i Kronoberg och Italienska Palatset. Inom samarbetet Sydostkultur där Kronoberg, Kalmar och Blekinge län ingår finns danskonsulentverksamheten Dans i Syd-ost och det regionala filmresurscentrat Reaktor Sydost som bidrar till att stärka filmen och den rörliga bildens ställning i länen. Regionteatern Blekinge Kronoberg och den regionala biblioteksverksamheten Biblioteksutveckling Blekinge Kronoberg delas med Blekinge och Musik i Syd delas med Skåne.

Region Blekinge

Region Blekinge består av fem kommuner och har en stark centralort i Karlskrona, där en stor del av de regionala kulturinstitutionerna är belägna. Dock är Karlskrona inte centralort i samma utsträckning som övriga Regioner i KiCK-projektet. Man talar i stället om att länet är uppdelat i två delar, där de två västligaste kommunerna ofta riktar sig mot Skåne.

I Region Blekinge ingår kulturutveckling i Kultur och Fritidsnämnden, en av tre nämnder utöver trafik och regional utveckling.

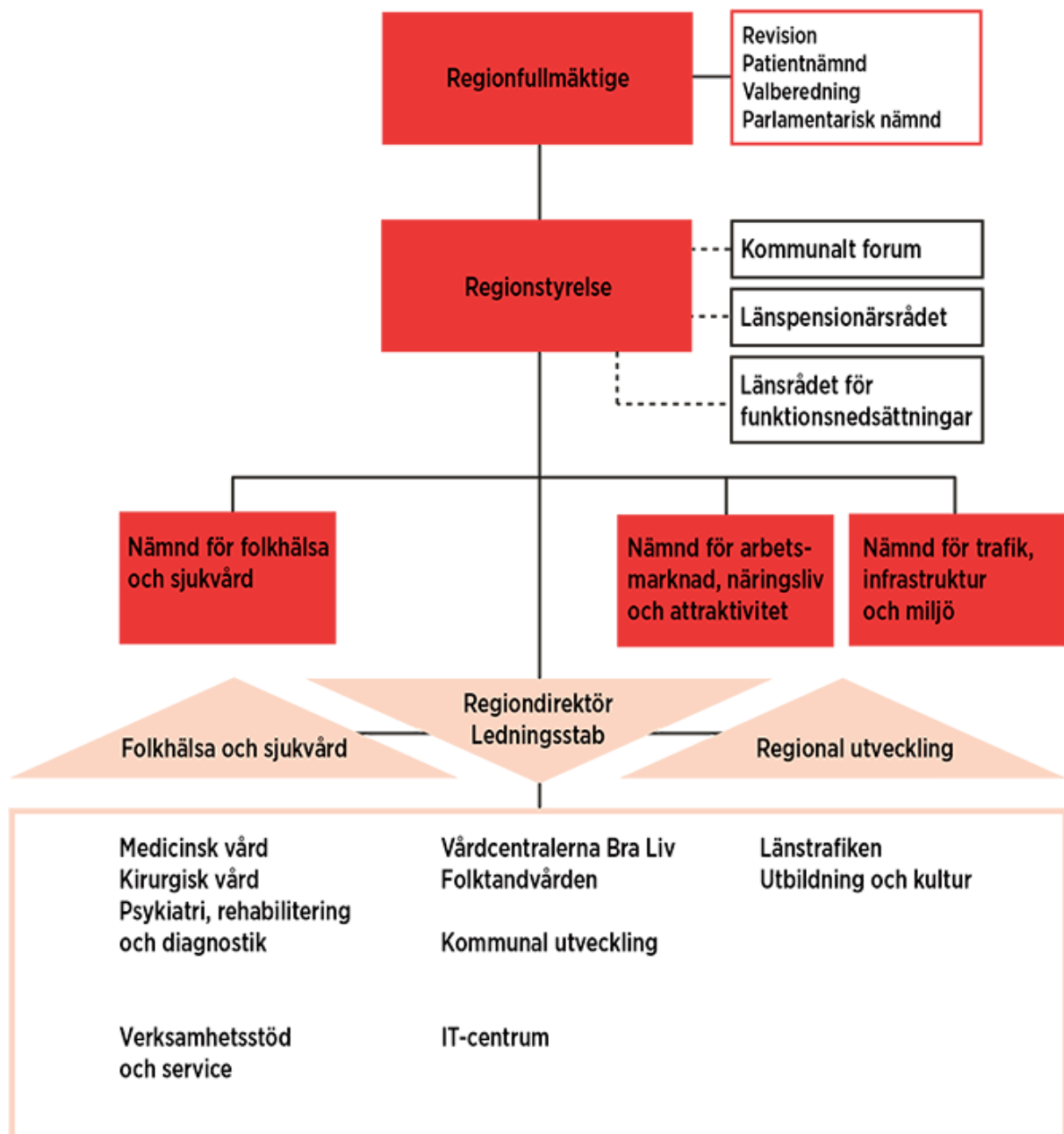


I Blekinge finns tio kulturinstitutioner som har regionala uppdrag och finansiering. Nio av dessa får även statlig finansiering inom kultursamverkansmodellen, vilket innebär att statens pengar fördelas av Region Blekinge. Inom Region Blekinges organisation finns Musik i Blekinge, Slöjd i Blekinge, Dans i Sydost samt Biblioteksutveckling Blekinge Kronoberg. Verksamheter där andra aktörer är huvudmän är Reaktor Sydost, Blekinge museum, Riksteatern Blekinge samt Regionteatern Blekinge Kronoberg. Den tionde regionala kulturaktören är Blekinge Läns Bildningsförbund, som inte ingår i kultursamverkansmodellen.

Region Jönköpings län

Region Jönköpings län består av tretton kommuner och har en stark centralort i Jönköping, där en stor del av de regionala kulturinstitutionerna är belägna, bland annat Smålands musikteater.

I Region Jönköping är kulturutveckling organiserat under nämnden "Arbetsmarknad, näringsliv och attraktivitet", jämte "Nämnden för folkhälsa och sjukvård" och Nämnden för trafik, infrastruktur och miljö".



I Region Jönköpings län finns ett antal kulturinstitutioner som finansieras genom kultursamverkansmodellen: Smålands Musik och Teater, Region Jönköpings län Kultur och utveckling, Region Jönköpings län (bild och form, dans, film, hemslojd, Regionbibliotek Jönköpings län), Jönköpings läns museum, Jönköpings läns folkrörelsearkiv, Riksteatern Jönköpings län.

Metodverktyget

Metodverktyget är en manual för regioner som ska underlätta samrådsprocesserna för arbetet med civilsamhällets kulturorganisationer. Den består av bland annat mallar, lathundar och checklistor. Det är delvis en instruktion och delvis en inspiration för hur kulturplansarbetet kan utföras, förbättras och berikas av regionerna själva i samverkan med civilsamhället.

Syftet med metodverktyget var följande:

- Att underlätta framtagandet av regionala kulturplaner
- Bredda dialogen med civilsamhället
- Fördjupa den demokratiska processen
- Kvalitetssäkra metoderna
- Att genom dialog och utveckling av kontakterna med kulturorganisationerna öka intresset från civilsamhällets aktörer att skapa och driva verksamhet i regionen.

Metodverktyget utgår från de sex principer som är grundvalarna för själva civilsamhällespolitiken. Principerna är utgångspunkten för metodverktyget och är även grunden för utvärdering och en del i återkopplingen.

Nedan listas de sex principerna och på vilket sätt de har berikats av KiCK-projektet.

Självständighet och oberoende

Genom KiCK-projektet har det civila samhällets kulturorganisationer kunnat samlas i egna samråd för att utifrån sina förutsättningar och sitt eget perspektiv diskutera frågorna kring kulturplanerna, oberoende av regionen.

Eftersom det är regionerna som skriver kulturplanerna sker samråden som regel enligt regionens dagordning, med de frågor som regionen själv vill ta upp. I denna, omvända process, tilläts de ideella föreningarna att oberoende av regionens önskemål ta upp sina frågeställningar och gemensamt diskutera dem.

Dialog

Med KiCK-projektet fick vi möjlighet att utveckla dialogen mellan civilsamhällesorganisationerna och regionen. Majoriteten av projektets medverkande regioner har inte tidigare utfört exklusiva samråd med civilsamhällesorganisationerna, vilket vi gemensamt genomförde i samtliga fyra regioner.

Kvalitet

Att öka kvaliteten på samråden var en stor fokus i KiCK-projektet. Dels ville vi bredda regionernas kontaktytor med civilsamhällesorganisationerna att inkludera även de organisationerna som tidigare inte varit representerade. Dels ville vi försöka att få regionerna att fokusera bättre på mål och syfte med samråden för

civilsamhället. Vi ville också från Ideell kulturallians sida nå så många som möjligt genom att inventera föreningslivet. På grund av den korta tid som projektet fanns var det inte möjligt att skapa kvalitet i alla led, eftersom vi konstruerade mallar, checklistor och lathundar under arbetets gång. Dock är metodverktyget nu komplett för att detta ska kunna uppnås genom användande av detsamma.

Långsiktighet

KiCK-projektet är ett pilotprojekt till ett arbete som behöver bli långsiktigt. I projektet har vi haft svårt att arbeta långsiktigt och har inte alltid haft så bra framförhållning på inbjudningar till samråd och andra möten, som vi skulle ha önskat. Ideell kulturallians kommer att driva fas 2 av projektet året ut och kommer sedan att ta in KiCK-regionerna i sin ordinarie verksamhet.

Öppenhet och insyn

Projektet har skapat öppenhet och insyn. I arbetet med att inventera civilsamhällets kulturorganisationer i de olika regionerna har vi hittat ett mycket stort antal civilsamhällesorganisationer som aldrig tidigare kommit till tals i kultursamverkansmodellen.

Vi har arbetat med så transparenta processer som varit möjligt, bjudit in brett och öppet kommunicerat möten och verksamhet via sociala medier, samt vår egen och regionernas hemsidor.

Mångfald

När det gäller mångfald har projektet bidragit till att fler etniska kulturföreningar än förut har inkluderats i kulturplansarbetet. Deras verksamhet ses ofta inte som kulturverksamhet, utan integrationsverksamhet, men de flesta är både bärare av sin egen kultur och fungerar som demokratibärare för sina medlemmar. Genom KiCK-projektet har vi kunnat bredda inflytandet hos de etniska organisationerna som måste inkluderas i civilsamhällets kulturorganisationer.

EU-koden är ett handlingsorienterat verktyg som kan utveckla kontakten mellan civilsamhället och förvaltning.

I de fyra stegen i det politiska beslutsfattandet ingår:

- Fastställande av agenda
- Formulering
- Beslut
- Genomförande
- Granskning
- Omformulering

EU-koden baseras på nivåer av medverkan, vilka indikerar hur inkluderande processerna är. I dem ingår Information, Samråd, Dialog och, slutligen, Partnerskap.

Matris för medverkan i beslutsprocesser

STEG I DET POLITISKA BESLUTFATTANDE						
NIVÅER AV DELTAGANDE	Fastställande av agenda	Formulering	Beslut	Genomförande	Granskning	Omformulering
Partnerskap						
Dialog						
Samråd						
Information						

I metodverktyget har vi använt EU-koden bland annat som en matris för att utvärdera inbjudningar till samråd och även hela samrådsprocesser. Även checklistan för samråd och flera andra av dokumenten i metodverktyget baseras på denna matris.

Inventering av civilsamhällesorganisationer

KiCK-projektet inkluderade en inventering av föreningslivet i var och en av de regioner där vi utförde projektet. Det blev nödvändigt, eftersom Ideell kulturallians ville kalla civilsamhällets kulturorganisationer till samråd i respektive region.

Utan befintlig infrastruktur för kommunikation med organisationerna regionalt fick vi börja från noll. I första hand gick vi till Ideell kulturallians egna medlemsorganisationer, som i flera fall skickade sina kontaktlistor på regionala företrädare (i ännu flera fall fick vi inte in några listor). I andra hand bjöd vi in de ideella organisationer som regionerna redan finansierat, antingen via verksamhetsbidrag eller projektbidrag. Utöver det, gick vi de flesta fall även igenom kommunernas föreningsregister för att hitta lokala aktörer som ändå behövde representeras regionalt.

Utmaningarna med att inventera civilsamhällets organisationer var många. I projektet underskattade vi hur dålig kvaliteten var på kontaktlistor, inklusive kommunernas egna föreningsregister och ideella föreningars egna hemsidor. I föreningslivet råder stor cirkulation på förtroendevalda och kontaktpersoner och register som immi.se (som listar kontaktpersoner för de etniska föreningarna) var i mycket stort behov av uppdatering. Det blev på så sätt nästan ett detektivarbete att sammanställa relevanta kontaktlistor, något som hade varit enklare i en mer långsiktig samverkan inom regionala Ideella kulturallianser.

Många av civilsamhällets kulturorganisationer har avskaffat sina regionala nivåer och gått från så kallat treledsorganisationer, med riksförbund, distrikt och lokalavdelningar till två led, med enbart riksorganisation och lokala föreningar.

Denna utveckling beror dels på att många av de mer resursstarka organisationerna (som till exempel Studieförbunden) har färre personer anställda än för tio år sedan och därför gynnas av större enheter, samt att distriktens funktioner ofta varit samordning och kommunikation, som i dag är mindre resursintensivt då det i större utsträckning sker digitalt. Människor lever heller inte längre på samma sätt som förr. Man pendlar i större utsträckning och rör sig i vardagen över större områden, vilket också gör att lokala föreningar som har verksamhet regionalt eller delregionalt är mer naturligt.

Kultursamverkansmodellen förutsätter dock regionala organisationer som företrädare för civilsamhället. För detta finns en starkt försvagad infrastruktur. Relativt få av organisationerna utöver Riksteatern och Sveriges Hembygdsförbund får regionala verksamhetsbidrag från samtliga regioner.

I förhållande till hur många ideella kulturföreningar som finns, har väldigt få av organisationerna regional representation.

Studieförbunden får naturligtvis också regionala bidrag, dock ligger dessa utanför kultursamverkansmodellen. De har en roll som möjliggörare av mindre kulturföreningar, som i de flesta fall samverkar med något av studieförbunden.

Dock har länsbildningsförbunden, som är Studieförbundens regionala företrädare, ett folkbildningsperspektiv när det gäller arbete med kulturplanerna, enligt deras demokratiuppdrag, vilka inte på något sätt är synonyma med kulturföreningarnas perspektiv. Studieförbunden kan därför inte sägas vara företrädare för de regionala kulturföreningar som saknar regional representation, även om det finns samverkan dem emellan.

Studiehandledningen

I projektet ingick från början ingen studiehandledning, men efter att ha analyserat behoven för de ideella föreningarna insåg vi att även de behövde ett underlag för att kunna bidra till ett kvalitativt strategiskt arbete inom kultursamverkansmodellen.

Många föreningar känner inte till processerna som hör ihop med kulturplanerna, har inte kännedom om hur de kan påverka den strategiska planen och har inte kunskaper om aktörer eller de demokratiska processer som är ett remissförfarande.

För att civilsamhällets organisationer ska kunna bidra bättre, behövde vi inkludera ett material för att nå ut till deras styrelser. Vi har därför skapat en studiehandledning som kan göras av en arbetsgrupp för en regional ideell kulturallians eller styrelsemedlemmar i kulturföreningar (tillexempel inom ett studieförbund). Med hjälp av studiehandledningen kan föreningar och företrädare för dessa få kunskap om de demokratiska processerna och få stöd i att själv skriva en remiss på en kulturplan.

Tanken med studiehandledningen är att man utan förkunskaper ska kunna förstå vad en kulturplan är, varför den görs, hur man påverkar den och hur man kan använda den som ett strategiskt dokument i en förenings arbete.

Studiehandledningen har utvärderats av Ideell kulturallians eget rådslag, då man under hösten 2016 gjorde en workshop i den första delen av studiehandledningen. Efter den har justeringar gjorts och handledningen är nu klar att testas av andra.

Vi har kommit överens med Studieförbunden om att de ska medverka i distributionen av studiehandledningen till samtliga tio studieförbund. Under året kommer handledningen att utvärderas och justeras ytterligare för framtida användande.

Syfte och mål med samråd

En av svagheterna med regionernas samråd med det civila samhället har varit att man ofta inte haft något starkt syfte eller mål med samråden.

I Ideell kulturallians rapport "*Samråd – på vems villkor?*" står att läsa:

"Samråd sker oftast genom att myndigheter informerar idéburna organisationer om den aktuella politiska utvecklingen och inbjuder dem att ge kommentarer, synpunkter och feedback. Initiativet till samråd och val av ämnen sker på initiativ från myndigheter, inte från de idéburna organisationerna."

I metodverktyget har vi därför inkluderat en mall för politiken i regionerna. Den är till för att hjälpa politiken att formulera syfte och mål med samråd. Det har varit svårt att under pilotprojektet få regionerna att arbeta med de mallar som sänts ut. Politikerna har arbetat på i sina tidigare mönster och de kulturting och stormöten som alltid har arrangerats har inte i stor utsträckning påverkats av KiCK-projektet.

I Region Jönköpings län har projektledaren för KiCK-projektet ingått i en arbetsgrupp för att designa samrådsprocesserna inför arbetet med kulturplanen. En del förändringar har gjorts av de redan föreslagna processerna, bland annat flyttades regionens stormöte från en vardag till en lördag för att möjliggöra civilsamhällesorganisationernas medverkan, frågeställningar för kulturtinget har justerats och i viss utsträckning förändrats för att bättre inkludera civilsamhällets kulturorganisationer men trots bearbetning har processerna på många sätt inte kunnat förändras, då de styrts av politiken och redan fastlagda förutsättningar.

Det som understrukits av Ideell kulturallians har i första hand varit att samråd måste ha ett definierat syfte och mål: Vad vill man att resultatet av samråd med civilsamhället ska bli i den färdiga kulturplanen?

Här kan man tänka sig att politiken i en region redan i förväg bestämmer sig för att inkludera strategiska mål för civilsamhället. Det kan handla om att man resurssätter och strategiskt prioriterar samverkan mellan civilsamhällets kulturorganisationer inom ett särskilt kulturområde. Alternativt kan en region välja att skriva in i kulturplanen att en fråga som civilsamhället prioriterat (till exempel att lösa problem med lokaler) skulle kunna bli en prioriterad fråga för regionen att samordna och lösa under en kulturplanscykel på tre år.

Genomförande av samråd

En stor fokus för metodverktyget har varit att skapa verktyg för att uppnå kvalitativa samråd. I det ingår tydliga inbjudningar, så att de mottagande organisationerna förstår syftet med mötet, att skapa tydliga politiska mål med dialogen med civilsamhället och att EU koden och principerna efterföljs.

Det har också handlat om att hitta vägar till olika typer av organisationer som tidigare inte blivit representerade i dialogerna runt kulturplanerna. Bland dessa har ungdomsorganisationer, etniska kulturföreningar och organisationer för nationella minoriteter ingått, men man skulle också kunna tänka sig specifika samråd med amatörculturföreningar och områdesspecifika samråd, där man till exempel belyser ett konstområde som är underrepresenterat i en region, antingen ur civilsamhällesperspektiv eller ur ett bredare perspektiv.

De olika typerna av samråd som vi genomfört inom ramen för KiCK-projektet har innefattat riktade dialogträffar med särskilt utvalda grupper, stormöten för nya regionala ideella kulturallianser, arbetsgruppsmöten (då arbetsgrupper tillsatts efter stormöten för att arbeta vidare med frågor), förmöten (med arbetsgrupper eller andra grupper för att samråda inför regionala stormöten och kulturting om kulturplanerna), samt eftermöten, då vi utvärderat resultaten av möten med regioner. Utöver dessa samråd har vi också medverkat vid olika typer av möten som haft som syfte att skapa samverkan, bland annat med länsbildningsförbund och andra sammanslutningar som arbetat med Ideell kulturallians frågor på kommunal nivå.

Dialogträffar

Dialogträffarna har utförts med särskilt utvalda grupper i syfte att skapa ett första möte mellan föreningarna och regionala företrädare. Det har i första hand gjorts där det inte funnits någon regional företrädare för en föreningskategori, som till exempel ungdomsorganisationer eller etniska föreningar. På de platser (Uppsala, Kronoberg, Blekinge) där vi genomfört träffar med etniska föreningar har dessa haft mycket positiva effekter.

I våra samverkande regioner finns inga naturliga kontaktvägar mellan de etniska föreningarna och kulturutvecklarna. Bara i en region har det funnits en regional paraplyorganisation för etniska föreningar, och den hade inte någon kontakt med kulturutvecklingen på regionen. De etniska föreningarna har i första hand kontakt med den kommunala nivån och många har ingen kunskap om att det existerar en regional nivå för kultur och civilsamhälle.

När det gäller de etniska organisationerna ser många sig själva inte i första hand som kulturorganisationer, utan som den gamla sortens "invandrarföreningar", som arbetar för att bevara språk och kultur och med integration, läxhjälp och kompletterande modersmålsundervisning.

Men under dialogsamtalen växte i flera fall en annan självbild fram, där föreningarna fick möjlighet att beskriva sina roller som bärare av den egna kulturen, inte bara till kommande generationer utan inom hela det svenska samhället. Det fanns hos många en stor vilja att arbeta mer utåtriktat och samverka mer med andra föreningar, både inom den egna kulturen och andra.

De etniska organisationerna hade i mycket få fall, även om det förekom, samverkan med regionala institutioner. Man uttryckte stor önskan om att kunna arbeta mer kvalitativt med den egna kulturen, i form av folkdans, musik och litteratur. Men man var inte medveten om att det skulle kunna finnas resurser eller finansiering regionalt för den typen av verksamhet. Det fanns också en önskan om att kunna engagera professionella kulturutövare från det egna landet, både de kulturutövare som är bosatta i Sverige och utanför. Även önskemål och tankar om internationella utbyten fanns, men de uttrycktes som "drömmar" snarare än genomförbara projekt.

De flesta av de etniska föreningarna som vi träffat under de tre dialogträffar som genomförts samverkar med något av Studieförbunden. I många fall är det den enda aktören som man samverkar med, förutom att man kanske får föreningsbidrag från kommunen. Oftast får man hjälp med lokaler eller ett schablonbelopp för att genomföra en aktivitet, mot att man rapporterar in sin verksamhet. Men summorna är små och de räcker inte till arvoderade framträdanden eller kulturverksamhet. Här finns mer att göra för Studieförbunden när det gäller att hjälpa de etniska föreningarna att utveckla sina kulturverksamheter och visa på möjligheter när det gäller att utveckla föreningarna, ansöka om medel eller skapa samverkan med andra organisationer, institutioner eller kommunerna.

När det gäller ungdomsorganisationerna har enbart en dialogträff genomförts inom projektet. Här bjöds ungdomsorganisationer in för att på samma sätt som de etniska föreningarna få möjlighet att presentera sig själva och sina verksamheter för regionen, samt öppna en dialog om regional kulturstrategi, föreningarnas önskemål, utvecklings- och samverkansmöjligheter.

Många av ungdomsorganisationerna som medverkade under dialogträffen representerades av personer som inte själva var ungdomar. Det lanserade en diskussion om "den unga rösten", varför man vill höra den och vilken skillnad det gör om ungdomar själva eller företrädare för ungdomsorganisationerna kommer till tals. Många gånger kan individer (i alla åldrar) ha mycket bra idéer för hur kulturverksamhet kan utvecklas, men utan själva organisationerna blir det svårt att följa upp och förverkliga idéerna. Här återkom vi igen till vad samråden inom kultursamverkansmodellen står för och vilka avtryck dessa förväntas ge i den färdiga kulturplanen.

Stormöten

Syftet med KiCK-projektets egna stormöten har varit att kalla en så stor grupp av företrädare för civilsamhällets kulturorganisationer regionalt som möjligt, i syfte att skapa en grund för regionala ideella kulturallianser. Här har vi valt att bjuda in mycket brett. I de fall som vi haft dialogträffar innan stormötena har deltagarna från dessa möten bjudits in särskilt i förhoppningen att trösklarna till att medverka på stormötena för de grupperna skulle sänkas.

Stormötena har haft mycket likartade upplägg i samtliga fyra regioner. Först har Ideell kulturallians hälsat välkommen och berättat om IKA och KiCK-projektet. Sedan har regionens inbjudna företrädare gjort en presentation av det kommande arbetet med kulturplanen. Efter det har samtliga medverkande organisationer presenterat sig själva och sina organisationer. Efter det har regionens företrädare avvikit för att civilsamhällesorganisationerna själva ska få möjlighet att diskutera sina prioriterade frågor inför arbetet med kulturplanen.

Syftet med att inte ha regionens anställda närvarande i denna del av mötet är att civilsamhällets företrädare ska kunna formulera sig fritt och inte behöva positionera sig mot regionen eller "sälja in" sina verksamheter, vilket lätt blir effekten om man inte följer denna gång.

Fördelen med att kulturföreningarna får möjlighet att diskutera sina frågor är att man då sätter sin egen agenda, i stället för att följa en förutbestämd agenda satt av regionen. När man börjar diskutera vilka kulturpolitiska frågeställningar som är viktiga för föreningarna kommer alla möjliga hinder och möjligheter för regional kulturutveckling upp.

Vi har under stormötena valt att bjuda in brett, då det dels är viktigt att alla civilsamhällesorganisationer i en region känner till att det finns en ambition att skapa en regional ideell kulturallians och vad det skulle innebära för dem att ha regionala företrädare om de så önskar. Det är en fråga om transparens och tillgänglighet för alla att vara med om man vill. Även mindre föreningar kan ha förtroendevalda och andra engagerade som har ett strategiskt perspektiv. På grund av civilsamhällets speciella förutsättningar där de förtroendevalda är kunskapsbärare kan värdefull kulturpolitisk expertis finnas på de mest osannolika ställen.

Det kan finnas lokala föreningar som är små, men som arbetar strategiskt med frågor som är av regionalt intresse.

Efter stormötena har anteckningar skickats ut och återkoppling skett även till de organisationer som inte varit närvarande. Det har ofta resulterat i förnyat intresse för processerna, med föreningar som återkommit och sagt att de gärna vill medverka i framtida processer.

Vi har också informerat om mötena i våra Facebook-grupper. Regionala ideell kulturallians-grupper har skapats för var och en av de medverkande regionerna.

Arbetsgruppsmöten och förmöten

I samband med stormötena har i flera fall en arbetsgrupp utsetts. Syftet har varit att fortsätta arbeta med frågorna som tagits fram i syfte att göra tidiga inspel i kulturplansarbetet och att i förlängningen skapa en regional ideell kulturallians. Kulturplanerna har varit det momentet som i första hand drivit grupperna framåt, men man har också snabbt insett att det finns mycket stora fördelar med en gemensam regional organisation som kan driva gemensamma frågor. De ideella föreningarna ser värdet av en regional företrädare och vill gärna ingå i ett strategiskt sammanhang, men har ofta inte alls resurser för sådant arbete. Tanken att "tillsammans är vi starka" är dock allmänt accepterad och det känns lättare för en förening att ingå i ett sammanhang än att driva frågor själv.

Arbetsgrupperna har i samtliga regioner kallats till förmöten inför stormöten eller i Region Blekinges fall, som valt att inte ha stormöten, i syfte att skapa ett gemensamt inspel till regionen inför den första skrivningen av den nya kulturplanen.

Traditionellt har det civila samhället påverkat de regionala kulturplanerna under remissförfarandet, men då har organisationerna att förhålla sig till det som redan är skrivet i en första version. Genom inspel innan planen skrivs finns helt andra möjligheter att påverka innehåll och struktur på kulturplanen.

Under förmöten till stormöten har vi ofta valt att samordna Ideell kulturallians respons genom arbetsgruppens företrädare under de dialoger som regionerna har öppnat upp för under stormöten och kulturting. Under Kulturforum i Växjö drevs frågan om lokaler på bred nivå av Ideell kulturallians Kronobergs företrädare, i syfte att det ska bli ett regionalt mål för kommande kulturplansperiod att driva den frågan.

Inom KiCK-projektet planerar vi också eftermöten efter stormöten där man gemensamt verkat, för att utvärdera arbetet. Vi har dock inte genomfört något av dessa i skrivande stund, då stormötena genomförts från den 16 februari 2017 och framåt.

I bifogad bilaga redovisas samtliga dialogträffar och samråd som ingått i projektet.

Kommunikation

Då vi med fyra regioner fick extra resurser till projektet anställdes en kommunikatör för att arbeta med kommunikation och sociala medier inom projektet.

Vi identifierade tidigt i projektet att kommunikation var en akilleshäla för regional samverkan. Som tidigare beskrivits i rapporten blev inventeringar av organisationerna en större utmaning än vi förutsett.

Många kulturföreningar har inte grundläggande kommunikation på plats med fungerande hemsidor eller uppdaterad information. Flera av de företrädare som kom till samråden uppgav att de inte medverkar på sociala medier överhuvudtaget och att deras föreningar heller inte finns representerade där. Dock fanns även mycket goda exempel på kommunikation och digital närvaro.

Vi valde, som komplement till samråden, att skapa grupper på Facebook, för att nå fler i civilsamhället. Facebookgrupperna fyller en funktion genom att stärka nätverket och ger även utökade möjligheter att inkludera dem som kanske inte kan gå på möten eller medverka i arbetet med att starta regionala Ideella kulturallianser, men som ändå på ett enkelt sätt vill följa arbetet. Kommunikatören har också koordinerat information om projektet på www.ideellkultur.se och arbetat med att dela information från sidan till facebook-grupperna.

Kommunikatören har också koordinerat lokala pressmeddelanden som skickats ut via regionerna och har även arbetat med att bildmässigt dokumentera samråd och dialogträffar som genomförts.

Modeller för samverkan med civilsamhället

I de fyra medverkande regionerna har tjänstemän och politiker gemensamt skapat sina egna processer för att hantera Kulturrådets direktiv om kulturplaner.

Regionerna beskriver genomgående hur man under arbetet med den första kulturplanen gick ut brett för att skapa ett underlag och att man under senare år har arbetat för att förbättra och förfina den första kulturplanen som skrevs. Samtliga av de regioner som vi inom projektet har arbetat med är nu inne på sin tredje plan. Ingen av dem har valt att göra kompletta omtag när det gäller kulturplanerna utan arbetar vidare med i stort sett samma processer och på ett likartat sätt som man börjat.

Region Blekinge

I landets minsta region med bara fem kommuner har regionens tjänstemän överblick över hur det ser ut i deras region. De träffar föreningslivet i en löpande dialog och har upparbetad samverkan med samtliga av de civilsamhällesorganisationer som får regionala bidrag, bland annat Riksteatern och studieförbunden. Man har avskaffat stormöten som "kulturting" för att man inte ansett att de skapat kvalitet, utan satsar i stället på att träffa sina organisationer i mindre möten.

Region Kronoberg

I Region Kronoberg är även kulturen inkluderad i "den gröna tråden" som är regionens hållbarhetsstrategi. Både den regionala utvecklingsstrategin och kulturplanen är kopplade till den gröna tråden. Region Kronoberg gör ett stormöte i form av "kulturforum" - en sammankomst med förutbestämda frågestationer där mötesdeltagare uppmuntras att göra inspel till kulturplanen.

Region Uppsala

I Region Uppsala arbetar man med traditionellt kulturting

Region Jönköpings län

I Region Jönköping har man skapat en modell där samtliga kommuner uppmanas ha lokala kulturting och man gör även ett regionalt kulturting för att fånga upp civilsamhället (och alla andras) åsikter. Region Jönköpings läns kulturting genomförs lördagen den 11 mars.

Spridning och samverkan

Vi har samverkat med ett stort antal andra organisationer i syfte att koordinera och informera om KiCK-projektet för att få så mycket ut av resurserna som möjligt. Vi har samverkat med Ax projekt "En starkare regional närvaro", Riksteatern (projektledaren har bland annat intervjuat Charley Wassberg Borbos, som tidigare arbetat med Riksteaterns Inflytandeprojektet för att samla kunskap om det arbete som redan gjorts). Vi har även haft samverkansmöten med Emilie Johansson (Ax) och Anna Selvåg (Riksteatern) för att utbyta erfarenheter kring vårt arbete inom kultursamverkansmodellen. Vi har också träffat Hela Sverige ska Leva och Klys inom projektet i samma syfte.

Myndigheten för kulturanalys har i viss utsträckning följt projektet för att i framtiden ha möjligheten att analysera det vidare.

Vi har även presenterat KiCK-projektet på Myndigheten för kulturanalys träff med Regionernas kulturutvecklare, inför våra medlemsorganisationer under rådslag och representantskapsmöte, samt i Riksteatern och Folkets hus och parkers interna sändningar.

Vi har träffat Studieförbunden i Samverkan och presenterat projektet till samtliga tjänstemän och ordföranden i bildningsförbunden under Länsbildningsförbundens nationella årliga konferens. Vi har också gjort individuella dragningar om KiCK-projektet för samtliga studieförbund i Kronoberg, samt länsbildningsförbundens styrelser i Jönköping och Blekinge.

I bilaga redovisas samtliga presentationer som gjorts under projekttiden.

Reflektioner och slutsatser

KiCK-projektet har gett Ideell kulturallians möjlighet att fördjupa ett arbete som pågått sedan organisationen startades. Det har handlat om att hitta vägar till att förbättra samråden med civilsamhällets kulturorganisationer. Genom att vi i KiCK-projektet har arbetat med fyra regioner och kunnat jämföra med befintliga regionala ideella kulturallianser med dessa har vi fått mycket ut av ett relativt litet projekt.

Flera av de insikter vi har fått är egentligen inte helt nya, men projektet har inneburit väsentligt fördjupade kunskaper om flera områden, bland annat de regionala strukturerna för civilsamhällets kulturorganisationer, kultursamverkansmodellens förutsättningar, brist på inkludering av hela kategorier av kulturföreningar, bland annat amatörkultur, etniska föreningar och ungdomsorganisationer. Vi har också sett att det finns ett helt nytt behov av regionala företrädare för att kultursamverkansmodellen ska kunna fungera.

Det civila samhällets kulturorganisationer har på senare tid starkt försvagats. Bristen på organisation inom civilsamhällets kulturorganisationer på regional nivå skylls i stor utsträckning en utveckling där man avskaffat treledsorganisationen som modell till förmån för tvåledsorganisationen med enbart riksförbund och lokala föreningar. Den strategiska rollen på regional nivå har också urvattnats. Det finns helt enkelt en brist på strategisk höjd när de lokala föreningarna ska prata regional utveckling. Man hamnar i den dagliga, praktiska verksamheten och besitter inte den mer strategiska fokus som krävs. En aspekt av detta är att civilsamhällets kopplingar till politiken inte längre är en självklarhet.

Kompetensbyggande inom civilsamhället är speciellt. Det lever genom de förtroendevalda. I rapporten *Samråd - på vems villkor?* Står det beskrivet så här: "Föreningslivets kompetens byggs via kontinuitet. Kunskap förmedlas genom aktivt deltagande i praktisk verksamhet. När medlemmar försvinner bort eller när det är svårt att rekrytera nya medlemmar slår det hårt på föreningens kärnverksamhet." När distriktsorganisationerna avskaffas förloras även den kompetens som handlar om den regionala nivån.

Det har i skuggan av avvecklingen av distriktsorganisationen uppstått ett nytt behov av regionala företrädare. Det handlar inte om att varje förening eller förbund måste ha en regional organisation, men vi kan konstatera att det har uppstått ett glapp mellan den lokala nivån och den regionala, där företrädare nu saknas för kulturföreningarna. Det har vi i KiCK-projektet upptäckt genom att det inte går att samla det lokala föreningslivet via regionala företrädare. I många fall finns inga distriktsorganisationer överhuvudtaget. I andra fall har de inte fungerande kommunikation med uppdaterade kontaktuppgifter till sina lokala föreningar.

Genom att skapa regionala ideella kulturallianser, kan vi, precis som på nationell nivå, skapa en solidaritet där de mer resursstarka medlemmarna stödja de svagare. Civilsamhället kan då samlas och fokusera på de frågor som är gemensamma för att

påverka den regionala kulturpolitiken. I de regionala ideella kulturallianserna kan man genom att arbeta med gemensamma frågeställningar få möjlighet att öppna för mer demokratiska processer genom att civilsamhällets kulturorganisationer själva är med och tar ansvar för att alla blir representerade. Dock behövs resurser för att skapa dessa sammanhang. Det är ingenting som sker av sig självt.

Regionala företrädare behövs i andra sammanhang

Det är inte bara inom kultursamverkansmodellen som regionala ideella kulturallianser har en roll att spela. Medlemsorganisationerna är överens om att kulturen måste få större plats och högre prioritering i samhället. För att det ska kunna ske, måste de som arbetar med kultur ideellt också resursättas för att kunna bidra till samhällsutvecklingen.

På samma sätt som idrottsrörelsen driver sina frågor måste kulturföreningarna få göra anspråk på samhällsresurserna i form av kulturgarantier, både när det gäller barn och unga och vuxna. För att få ett levande professionellt kulturliv i ett land behöver intresset för kultur odlas i den ideella sektorn, i form av deltagarkultur, amatörkultur och ideellt drivna föreningar, i synnerhet om inget bildningsideal är allmänt förekommande.

Det finns många andra sammanhang där civilsamhällets kulturorganisationer behöver samverka regionalt. Sådana sammanhang är i samtal med länsstyrelser angående frågor som kulturarv och integration. Det kan också röra samverkan med kommunförbund och kommunkluster, där man ofta behöver företrädare för att diskutera samordning av dessas regelverk och arbetssätt som har potential att skapa positiva förändrade förutsättningar för civilsamhällesorganisationerna. Ibland kan kontrasterande kommunala regelverk stå i vägen för regional kulturutveckling och regionerna måste se det som sin uppgift att arbeta tillsammans med civilsamhället för att skapa förbättrade förutsättningar för utveckling och gemensamt försöka få bort de hinder som finns.

Etniska kulturföreningars exkludering

Under projektets gång fick vi insyn i samrådsprocesserna och vilka som kommer till tals. Bland de viktigaste insikterna är hur marginaliserade de etniska kulturföreningarna varit i processerna runt kultursamverkansmodellen. Det är ett demokratiskt problem som vi identifierat här och som relativt enkelt kan avhjälpas genom samråd och inkludering.

De etniska kulturföreningarna har i mycket lägre utsträckning än övriga kontakt med regionala företrädare. Många arbetar även inom andra områden som integration, idrott och ungdomsverksamhet, och blir därför otydligare. Dock har de i många fall inte de kontakter de behöver för att kunna utveckla kulturverksamhet. Ofta ser de sig inte själva som kulturföreningar i första hand och har ofta ingen kontakt med de regionala institutionerna.

I de regioner där vi bjudit in etniska kulturföreningar till samråd har de senare valt att ingå i Ideell kulturallians arbetsgrupp regionalt. Det här ser vi som framsteg när det gäller att inkludera de föreningar som har kultur inom sina verksamhetsramar.

Att skapa möten mellan olika former av ideella kulturföreningar resulterar i korsbefruktnings och där ser vi särskilt att behoven är stora och att fördelarna är stora med att skapa regionala Ideella kulturallianser.

Civilsamhällets frågor likartade i hela landet

Ideell kulturallians ser, genom de samråd som man haft historiskt och även inom ramen för KiCK-projektet, att frågeställningarna från civilsamhället är relativt likartade över hela landet. Med den slutsatsen borde man på nationell nivå kunna lösa många av de utmaningar som finns.

Det finns alltid behov av ökade anslag till civilsamhällets kulturorganisationer, men det är oftast inte frågan om finansiering som kommer upp först i samråden. Frågor som långsiktighet när det gäller verksamhets- och projektbidrag, samverkan, erkännande av den expertis som civilsamhällets organisationer har och partnerskap är i samråden mest efterfrågat av föreningarna.

Lokaler är en annan mycket stor utmaning där föreningar har problem med att få lokaler till den egna verksamheten eller till arrangörsverksamhet (ofta på grund av att kulturell infrastruktur i form av särskilt anpassade lokaler för kulturutövande är undermålig). Här har regioner och kanske i ännu större utsträckning kommuner möjlighet att inventera lokalbehov, utveckla infrastruktur och ställa krav på att planering av nya bostadsområden och utveckling av gamla även inkluderar infrastruktur för kultur.

Konkurrensutsättning i olika former av civilsamhällets organisationer, från att kommuner och regioner hellre genomför egen verksamhet i stället för att samverka med civilsamhället eller rentav upphandlar verksamhet som är startad av civilsamhällesorganisationer.

Vissa av frågorna bör lösas på nationell nivå

Ideell kulturallians har redan regionala ideella kulturallianser i ett antal regioner, men KiCK-projektet har synliggjort ännu tydligare att det civila samhällets kulturorganisationer ofta nämner samma utmaningar i utvecklingen av kulturlivet, oavsett var i landet de befinner sig. Långsiktighet i bidragsgivning är en stor utmaning för de ideella organisationerna. Ofta betalas inte verksamhetsbidrag ut förrän långt in på verksamhetsåret, projektbidrag utbetalas inte förrän projektet är slutrapporterat och projektbidrag har ofta mycket dålig framförhållning. För organisationer som inte har något eget kapital innebär det att man helt enkelt inte kan leverera verksamhet lika effektivt. Problemet bör kunna avhjälpas med bättre

framförhållning, fleråriga verksamhetsbidrag och mer tillit mellan bidragsgivare och bidragstagare. Här behövs ett paradigmskifte i hur bidrag till civilsamhället betalas ut.

Att det inte finns tillgängliga och utrustade lokaler att tillgå för ideell kulturverksamhet, anses vara en stor bromskloss för kulturutvecklingen på de flesta ställen i landet. Här talar vi om att hela samhällsbygget måste anpassas och att bostadsbolag och andra aktörer måste tänka även på kultur, kulturutövande och kulturföreningsverksamhet när nya bostadsområden och stadsdelar byggs eller befintliga utvecklas. I några fall är behovet av lokaler så akut att det i stor omfattning minskar det kulturutbud som de ideella föreningarna kan erbjuda medborgarna.

Kulturplanerna som strategiska ledstänger

Regionerna har gjort olika vägval när det gäller kulturplanerna. I vissa regioner ser man kulturplanen i första hand som en ansökan till Kulturrådet för medel. I andra fall använder Regionen kulturplanen mer som ett strategiskt dokument för att kommunicera den egna visionen om kulturområdet till övriga aktörer och lägger även in information för att i större utsträckning beskriva verksamhet av civilsamhällets kulturorganisationer, folkbildning och fria kulturutövare. I det senare fallet har civilsamhället möjligheter att med kulturplanens hjälp få regionernas stöd att verka som en ledstång för kommunerna, i de fall då kulturella verksamheter särskilt stöds i planerna. Det blir ett sätt för civilsamhällesorganisationerna att söka stöd för att särskilda frågor tas upp på regional nivå och där prioriteras som en gemensam fråga. Som ett exempel kan en region välja att skriva in i kulturplanen att en fråga som civilsamhället prioriterat (till exempel att lösa problem med lokaler) skulle kunna bli en prioriterad fråga under en kulturplanscykel.

Ofta vill civilsamhällesorganisationer ha hjälp av den regionala nivån att lösa problem genom att regionerna har en funktion där de går in och koordinerar kommunala angelägenheter som upplevs som omöjliga att lösa lokalt, till exempel att kommuner inte samverkar när det gäller utbetalning av föreningsbidrag (till exempel om en förening ska ha verksamhet i en kommun måste föreningen även ha sitt säte där). Ofta motverkar kommunala regelverk regional kulturutveckling, vilket inte kan lösas utan regionerna).

Dessa konkreta hinder för civilsamhällets utveckling kan tas upp i kulturplaner som strategiska mål för en region att fokusera på under en treårsperiod. Särskilda insatser kan och bör göras för att lösa problem som man sedan länge vet står i vägen för kulturutveckling.

Utökning av regionernas kunskapsbas

Under KiCK-projektet inventerade projektets medarbetare föreningslivet i respektive region. Det var en process där vi kom i kontakt med föreningslivet på ett sätt som gjorde att vi samlat mycket kunskap om civilsamhällets kulturorganisationer i respektive region. Eftersom kontaktlistor ofta var utdaterade, fick vi i vissa fall söka kontaktuppgifter till föreningarnas företrädare via hitta och eniro, för att sedan ringa dem, för att få reda på nuvarande kontaktpersoner. I vissa regioner, bland annat Kronoberg, kände vi att vi byggde en kunskapsbas om föreningslivet i regionen som egentligen hörde hemma hos de regionala företrädarna. Där fanns till exempel ett mönster i att de äldre invandrarorganisationerna som etablerades på 1970 och 80-talen med arbetskraftsinvandringen i stor utsträckning inte längre var livskraftiga. I andra regioner förekommer att dessa organisationer fortfarande finansieras regionalt, då nya etniska föreningar både har mer livskraftiga organisationer och större behov av medel än de, vars verksamhet i stort sett upphört att existera.

Nästa steg?

KiCK-projektet har enbart skrapat på ytan av de behov och utmaningar som civilsamhällets kulturorganisationer har. För att kunna fortsätta att arbeta med utvecklingen av civilsamhällets kulturorganisationer behöver Ideell kulturallians kunna arbeta för att hjälpa sina medlemsorganisationer att skapa starka regionala ideella kulturallianser. Utan koordinering på regional nivå kommer civilsamhällets kulturorganisationer att försvagas ytterligare.

IKA bör också kunna möta upp de förfrågningar som nu kommer om IOPer inom kultur. Idéburna organisationers partnerskap inom kultur är något som vi måste få mer kunskap om, både genom att inventera de IOPer som redan finns och på vilka sätt den formen av partnerskap skulle kunna utvecklas.

IKA vill fortsätta att arbeta med de missgynnade grupper som inte kommer till tals i kultursamverkansmodellen. Det gäller i första hand de etniska kulturorganisationerna och ungdomsorganisationerna. Vi har sett att när särskilda insatser görs, så fungerar också samverkan.

Kommunerna är mer politiskt splittrade än de varit på mycket länge. Det finns också en kommunal uppstyrning som i vissa fall, utan att man alltid inser det, starkt missgynnar civilsamhällets kulturorganisationer. Ideell kulturallians behöver kunna arbeta med kommunerna för att de enskilt och tillsammans ska kunna gynna civilsamhällesorganisationerna och deras verksamheter på ett optimalt sätt.

Ideell kulturallians vill också kunna testa metodverktyget i regioner där befintliga ideella kulturallianser redan finns. Här finns möjlighet att maximera fördelarna för alla inblandade, både regioner och regionala IKA.

Tack

Vi vill tacka Kulturrådet för deras stöd till KiCK-projektet.

Vi vill också tacka vår projektledare Anna Maris och vår kommunikatör Emilie Johansson för deras arbete med att genomföra projektet, samt Ideell kulturallians verksamhetschef Anna-Karin Andersson, som haft visionen för metodverktyget och varit drivande i att ta fram det.

Vi vill tacka vår styrelse i Ideell Kulturallians och särskilt vår ordförande, Gunno Sandahl för stöd och support, samt vår vice ordförande Johnny Nilsson för hjälp med rekrytering samt goda inspel.

Vi vill även tacka våra medverkande regioner: Anna Söderbäck och Jeanette Wetterström på Region Uppland, Jessica Linde och Emilie Johansson på Region Kronoberg, Jörgen Lindvall och Sofia på Region Jönköpings län, Malena Sandgren och Lisa Andersson på Region Blekinge för deras stöd och engagemang i projektet.

Vi vill tacka alla som kom till våra samråd och som medverkade i att ta fram frågor för civilsamhället att inkludera i kulturplanerna.

Inte minst vill vi tacka medlemmarna i våra nya arbetsgrupper i Uppsala, Jönköping, Blekinge och Kronoberg, som vi ser fram emot att arbeta vidare tillsammans med.

Vi vill också tacka Matilda Asp på Studieförbundet Vuxenskolan och Maria Carlsson på Stockholms länsbildningsförbund för deras input, samt alla som har lyssnat på våra presentationer och som på olika sätt stött KiCK-projektet.

Resurser

Inflytandeprojektet, Riksteatern
Handledning för samråd med civila samhället, Regeringskansliet